

Історія та теорія освіти та педагогічної науки

Лекція 1

Історія класичної педагогіки та освіти. Філософсько-теологічна парадигма педагогіки

Джерела

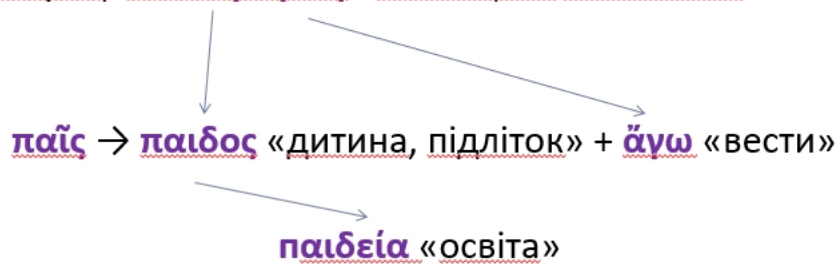
1. Загальна педагогіка та історія педагогіки: підручник / К. В. Айমেдев. Київ: Слово, 2014. 348 с.
2. Задорожна-Княгницька Л. В. Історія педагогіки: навч. посібник. Херсон: Олді-Плюс, 2020. 364 с.
3. Зайченко І. В. Історія педагогіки: навч. посіб.: у 2 кн. Київ: Слово, 2010..
4. Історія педагогіки: навч. посіб.: у 2 ч. Умань: Сочінський М. М. вид., 2020.
5. Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навч. посібник. Київ: Знання, 2006. 477 с.
6. Москаленко А. М. Історія вітчизняної педагогіки: навч. посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2015. 303 с.
7. Сбруєва А. А. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: навч. посіб. Суми: Мрія, 2015. 248 с.
8. Волкова Н. П. Історія українського шкільництва та педагогіки: навч. посібник. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2003. 60 с.
9. Волошин А. І. Коротка історія педагогіки для учительських семінарій. Ужгород, 1931. 86 с.
10. Зайченко Н. І. Теоретичні основи духовного виховання в іспанській педагогіці на зламі століть XIX і XX: монографія. Київ: ФОП О.В. Ямчинський, 2021. 208 с.
11. Історія зарубіжної педагогіки: тексти для вивчення курсу; уклад. Н. І. Белкіна та ін. Ніжин: Вид. НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. 287 с.
12. Історія педагогіки: лекції та хрестоматія / авт.-упоряд. Е. І. Федорчук, В. В. Федорчук. Кам'янець-Подільський: Вид. ПП Зволейко, 2007. 320 с.
13. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія / уклад. О. О. Любар. Київ: Знання, 2005. 767 с.

законодавство

- ▶ Закон України “Про освіту” 2017
- ▶ Закон України “Про вищу освіту” 2014
- ▶ СТРАТЕГІЯ розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки

▶ етимологія

- ▶ старогрец. παιδαγωγική «мистецтво виховання»

педагогіка
енциклопедія

антропологіка
ексагогія

науки

педагогічні

педагогіка

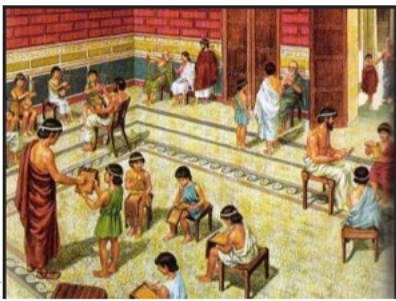
освітні

освітологія

предмет педагогічної науки

- ▶ змінювався в історії
- ▶ педагогіка — наука про закони і закономірності розвитку людської особистості під цілеспрямованим впливом виховання, навчання, освіти

основні категорії педагогіки

Система педагогічних наук

загальна педагогіка	історія педагогіки	порівняльна педагогіка	методики викладання / навчання
вікова педагогіка	професійна педагогіка	педагогіка вищої школи / вищої освіти	інклюзивна педагогіка
соціальна + політична педагогіка	релігійна педагогіка	<u>корекційна педагогіка</u> =	сурдопедагогіка тифлопедагогіка <u>олігофренопедагогіка</u> логопедія
театральна педагогіка	музейна педагогіка	спортивна педагогіка	пенітенціарна / виправно-трудова педагогіка

Періодизація історії педагогіки

► I період

античність – XVII ст.

Середньовіччя → Реформація
Ренесанс → Гуманізм

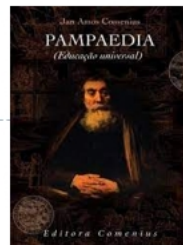

педагогіка
в межах філософії

► XVII ст. – до с. XIX ст.

**Френсіс Бекон
(1561-1626 рр.)**

Англійський філософ і природознавець. Видав трактат "Про достоїнство і примноження наук", де зробив спробу класифікувати науки і в їх числі виділив педагогіку, під якою розумів "керівництво читанням"

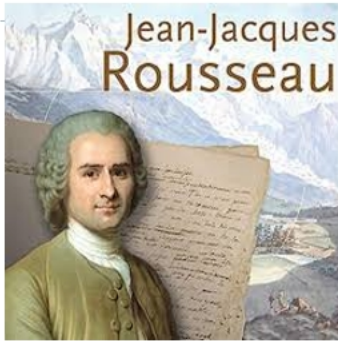

► Ян Амос Коменський

► 1592 – 1670

Епоха Просвітництва

► II період

друга половина XIX – початок XX ст.

наукова педагогіка

Костянтин Ушинський

+

реформаторська

педагогіка

► III період

1910 – 1970-і роки

Антон Макаренко

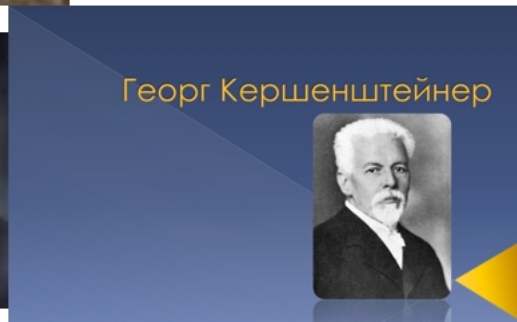
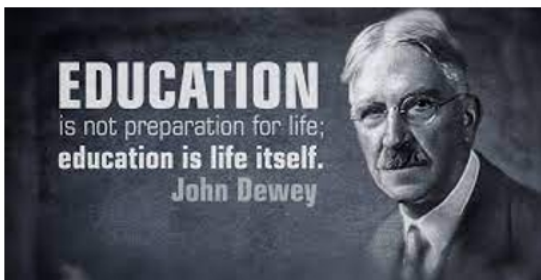
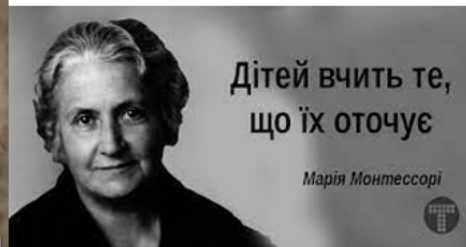
Василь Сухомлинський

Джон Дьюї

Януш Корчак

► ЮНЕСКО 1988

► IV період

межа XX – XXI ст.

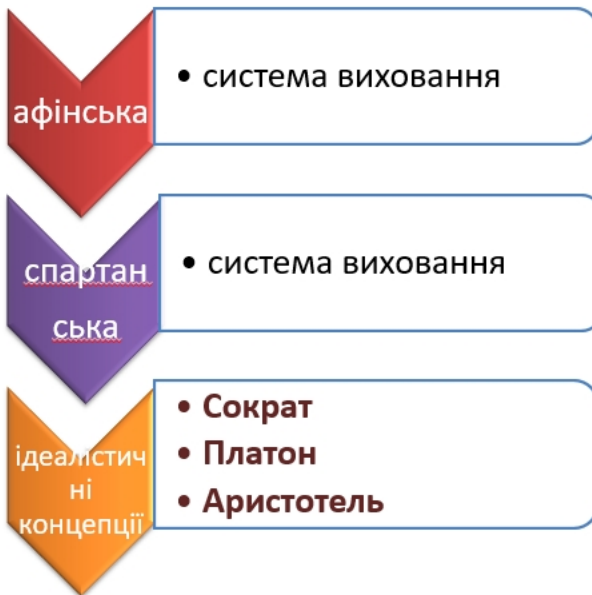
- ❑ поліпарадигмальний характер дослідження педагогічної реальності
- ❑ інформатизація освіти
- ❑ цифрова дидактика
- ❑ технологізація педагогіки
- ❑ відкритість освітнього процесу
- ❑ “освіта впродовж життя” (ЮНЕСКО)

історичні концепції виховання

стародавні і середньовічні суспільства		
давньогрецькі філософські концепції	давньоримські філософські концепції	християнська концепція

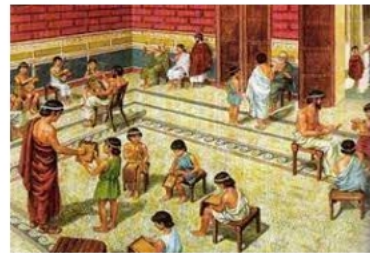
античність (VIII ст. до н.е. – V ст. н.е.)

спартанська система – агоге

VIII – IV ст. до н.е.

- усі діти – власність держави
- виховання не визначалося волею батьків
- підготовка до ведення війн
- однакове привчання всіх до дисципліни
- розвинення фізичної сили та моці
- лаконічна мова
- суворі покарання

афінська система – пайдея

ідеал – калокагатія = краса + добро

Аристотель

досконала добродетельність

❑ акцент на сімейному вихованні до 7 років

❑ освіта платна і доступна тільки хлопцям

(школи **граматистів і кіфаристів, палестри, гімнасії** – Академія, Лікей і Кіносарг)

❑ **“схола”** – дозвілля, яке сприяє фізичному та духовному вдосконаленню

Платон 428/427 – 348/347 рр. до н.е.

праці **“Держава”**

“Закони”

✓ різнобічність
виховання – для тіла
гімнастичне, для душі
– **мусичне**

✓ в **ідеальній державі**
виховання
організовується
правителем

✓ наголос на **соціальній**
функції виховання

Аристотель 384 – 322 рр. до н.е.

праці “Етика”
“Політика”

виховання —
формування душі
(рослинної, тваринної,
розумної сторін)

фізичне
розумове
моральне виховання

Стародавній Рим

❑ перевага надавалася домашньому вихованню (для навчання запрошували вчителів-греків)

❑ виховання приватне —
школи **тривіуму, квад্রивіуму**

+ граматичні, риторичні

❑ націлювання на **громадянське виховання**

давньоримські філософські концепції

Марк Фабій

Квінтіліан

35 – 96 рр.

трактат

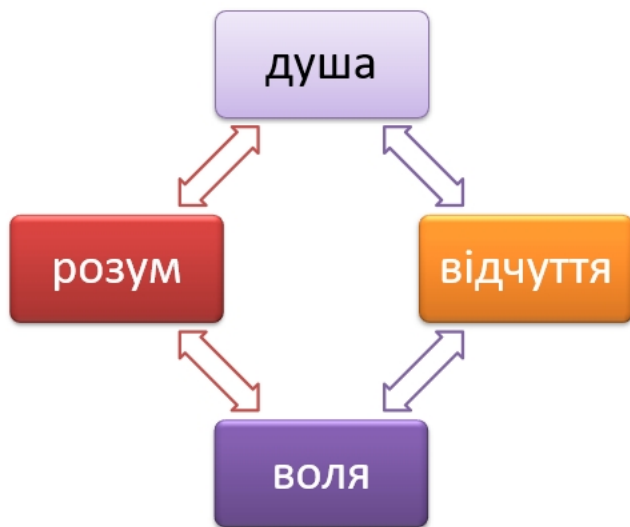
“Про виховання
оратора”

виховання вільного
громадянина

християнська концепція виховання

виховання

- ☐ розумове
- ☐ моральне
- ☐ естетичне
- ☐ релігійне

еґзаґоґія

Особливості середньовічного навчання

- ☐ наставництво, учнівство
- ☐ словесно-книжкове навчання
- ☐ меморизм
- ☐ примусовість, покарання
- ☐ схоластика

► XVII ст. – до с. XIX ст.

Френсіс Бекон
(1561-1626 рр.)

Англійський філософ і природознавець. Видав трактат "Про достоїнство і примноження наук", де зробив спробу класифікувати науки і в їх числі виділив педагогіку, під якою розумів "керівництво читанням"

Ратихій

1571 – 1635

1612

"Франкфуртський
меморіал"

освітня реформа

Ян Амос Коменський

1592 – 1670

коменіана

"Велика дидактика"

1632

1657

Comenius

Didáctica
Magna

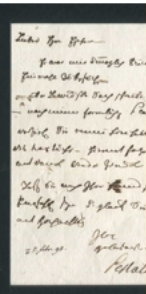
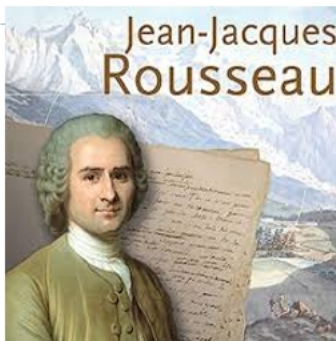

“... правильно навчати юнацтво – це не означає наповнювати голови збіраною з авторів сумішшю слів, фраз, виразів, думок, а це означає – розкривати здібність розуміти речі, щоби саме з цієї здібності, немовби з живого джерела, вийшли ручаї...”

Ян Коменський

Епоха Просвітництва

Фрідріх Дістервег

1790-1866

“Керівництво до навчання німецьких учителів”

1835

“Учитель – сонце для всесвіту.”

“Учитель доти здатний
по-справжньому виховувати й
освічувати, доки сам працює
над власним вихованням та
освітою.”

